Eduskunnan puolustusvaliokunnalle

HE 254/2018 vp hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Sisäministeriön rajavartio-osasto pitää hallituksen esityksen tavoitteita vapaaehtoisen maanpuolustuksen tehokkuuden ja nousujohteisuuden lisäämiseksi tarpeellisena ja kannatettavana. Sijoitettujen avainreserviläisten roolin korostaminen vapaaehtoisen sotilaallisen ja sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa on niin ikään kannatettavaa.

Rajavartiolaitos on järjestänyt Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kanssa tarpeitansa vastaavia vapaaehtoisia sotilaallisen koulutuksen harjoituksia vuodesta 2013 alkaen lähinnä erikoisrajajääkärikomppanian reserviläisille. Harjoituksilla on ylläpidetty erikoisrajajääkäreiden osaamista varsinaisten kertausharjoitusten välillä. Rajavartiolaitoksen ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen välistä yhteistoimintaa ohjataan 2017 allekirjoitetulla kumppanuussopimuksella ja Rajavartiolaitos kehittää yhdessä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kanssa vapaaehtoisten sotilaallisen koulutuksen harjoitusten käytettävyyttä suunnitellusti laajemmin rajajoukkojen osaamisen ja suorituskyvyn ylläpitämiseksi. Sisäministeriön rajavartio-osasto pitää tärkeänä, että Rajavartiolaitoksen toteuttaman vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen nykytila - jota ei ole kuvattu hallituksen esityksessä - ja siinä hallituksen esityksen mukaisesti tapahtuvat muutokset kirjattaisiin valiokunnan mietintöön liitteenä olevan kuvauksen mukaisesti.

Rajavartiolaitos on nykymallissa määritellyt koulutuksen tavoitteet ja valvonut niiden toteutumisen sekä mahdollistanut koulutuksen järjestämisen asettamalla vapaaehtoisiin harjoituksiin ainakin harjoituksen valvojan ja vääpelin. Rajavartiolaitoksella ei ole mahdollisuutta kohdentaa nykyistä toimintamallia enempää Rajavartiolaitoksen omaa henkilöstöä toteuttamiinsa vapaaehtoisiin sotilaallisiin harjoituksiin. Mikäli Rajavartiolaitoksen vapaaehtoisiin sotilaallisen koulutuksen harjoituksiin tulee lisätä kantahenkilökuntaa, tulee nämä lisäresurssit joko saada Rajavartiolaitoksen käyttöön Puolustusvoimilta tai lisätä määrärahoja henkilöstölisäystä vastaavan henkilötyövuosivaikutuksen kustannusten verran Rajavartiolaitoksen toimintamenokehykseen.

Rajavartiolaitoksen vapaaehtoisissa harjoituksissa palvelevien asemaa sotilaana ei ole huomioitu tällä hetkellä rikoslain sotilasrikoksia koskevan 45 luvun 27 §:n sisältämässä sotilaan määritelmässä. Sisäministeriön rajavartio-osasto pitää tärkeänä, että hallituksen esityksen 4. lakiehdotuksen sisältämä rikoslain 45 luvun 27 §:n 1 momentin 2 a kohdan säännös muutetaan kuulumaan seuraavasti:

> 2 a) vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 18 §:ssä tarkoitettua puolustusvoimien **tai Rajavartiolaitoksen** vapaaehtoisissa harjoituksissa palvelevaa, sekä

Lisäyksellä korjattaisiin kyseessä olevassa lainkohdassa tällä hetkellä oleva puute ja yhdenmukaistettaisiin Rajavartiolaitosta koskeva sääntely nimenomaisesti puolustusvoimien osalta noudatettavaa vastaavaksi.

LIITE Rajavartiolaitoksen vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen nykytilan kuvaus

Sisäministeriön rajavartio-osaston asiantuntijalausunnon **LIITE**

Rajavartiolaitos osallistuu yhtenä keskeisenä lakisääteisenä tehtävänään sotilaalliseen maanpuolustukseen. Rajavartiolaitos antaa sotilaskoulutusta omalle henkilökunnalleen, Rajavartiolaitoksen varusmiesyksiköissä palveleville varusmiehille, mukaan lukien vapaaehtoista asevelvollisuutta suorittavat naiset, ja rajajoukkoihin sijoitetuille reserviläisille. Rajavartiolaitos ylläpitää ja kehittää puolustusvalmiutta yhteistoiminnassa Puolustusvoimien kanssa ja huolehtii aluevalvonnasta valtakunnan rajoilla sekä siellä, minne rajavartiolaitoksen toiminta rajavartiolain mukaan kohdentuu.

Rajavartiolaitos on järjestänyt Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) kanssa vapaaehtoisia sotilaallisen koulutuksen harjoituksia vuodesta 2013 alkaen erikoisrajajääkärikomppanian reserviläisille. Vapaaehtoiset harjoitukset ovat vastanneet Rajavartiolaitoksen tarpeisiin. Vapaaehtoiset sotilaallisen koulutuksen harjoitukset ovat ylläpitäneet erikoisrajajääkäreiden osaamista varsinaisten kertausharjoitusten välillä. Rajavartiolaitoksen ja MPK:n välistä yhteistoimintaa ohjataan 2017 allekirjoitetulla kumppanuussopimuksella. Rajavartiolaitos kehittää yhdessä MPK:n kanssa vapaaehtoisten sotilaallisen koulutuksen harjoitusten käytettävyyttä laajemmin rajajoukkojen osaamisen ja suorituskyvyn ylläpitämiseksi. Koulutuksen laajentaminen suunnitellaan yhdessä puolustusvoimien ja MPK:n kanssa. Suunnitelmien mukaisesti vuosittain Rajavartiolaitoksen vapaaehtoisissa sotilaallisen koulutuksen harjoituksissa koulutettavien reserviläisten määrää on tarkoitus lisätä vuoden 2018 tasosta (noin 250 reserviläistä vuodessa) seuraavien viiden vuoden aikana noin 600 reserviläiseen vuodessa.

Rajavartiolaitos on nykymallissa määritellyt koulutuksen tavoitteet ja valvonut niiden toteutumisen sekä mahdollistanut koulutuksen järjestämisen asettamalla vapaaehtoisiin harjoituksiin ainakin harjoituksen valvojan ja vääpelin.